

DÉLI ÚJSÁG

POLITIKAI NAPILAP

Budapest, 1908.

I. évf.

KEDD

18. szám.

November 24.

Szerkesztőség: VI., Aradi-utca 8. szám.
TELEFONSZÁM 108-52.
Egyes szám ára helyben 2 fillér.

Főmunkatárs:
FÉNYES LÁSZLÓ

Felelős szerkesztő:
Dr. VÉCSEY MARCEL

Kiadóhivatal: VI., Aradi-utca 8. szám.
TELEFONSZÁM 108-52.
Hirdetések millim. számítással díjazás szerint.

A rabló cigányokat elfogták. A vasuti katasztrófa újabb részletei. Bomlás a függetlenségi pártban

Csalás egy bank körül.

Még nem mult el egy hét azóta, hogy Kossuth Ferenc és az egész függetlenségi párt lekötötte magát az önálló magyar nemzeti jegybanknak 1911-re való felállítására mellett.

Mindenki várakozással leste, hogy a koalíciós kormány többi tagjai miként fognak viselkedni a függetlenségi párt és vezérének állásfoglalásával szemben.

Apponyi, egy szeszélyes primadonna szertelenségével, kinyilatkoztatta, hogy a pártvezér kijelentéséhez nincs hozzátenni valója.

Andrássy gróf, az az ujkori Hamlet, a kíváncsi kérdezősködésekre azt felelte, hogy a kankérdés megoldására fognak találni valami módot.

Csak Wekerle, minden idők legnagyobb politikai szélhámosa, mosolygott és — bankkompromisszumokat hangoztatott.

A koalíciós sajtó egész és félhivatalos organumaiban öröngő diadalordítás vonult végig: meglesz a független magyar jegybank.

Ezzel szemben állott egyrészt a császárnak sokszor hangoztatott, de soha meg nem cáfolt kinyilatkoztatása: „amíg én élek, nem lesz külön bank!"; másrészt a mindenkori osztrák kormányok határozott, ellentmondást nem tűrő kijelentése, hogy a közös jegybank szétválasztásába bele nem egyezik.

Mi ezen a hasábokon szüntelenül hangoztattuk, hogy az önálló magyar bankról ne is álmodozunk; hogy azt Wekerle még a kiegyezés Benedikt-féle formulájával rég elpaktálta; hogy a koalíciós kormány a közös jegybank fenntartására ma-

gát még a hirhadt paktumban lekötelezte; hogy ebben a kérdésben rendszeres és következetes népbolondítást és politikai szélhámoskodást üznek velünk.

Mindez azért, mert a magyar nemzet nem független, szabad akarat-elhatározással bíró, souverain állam, hanem négy évszázad óta meghódított, leigázott, megszállott és az autonómia némi látszatával megajándékozott gyarmata Ausztriának.

És főleg azért, mert az osztrák-magyar bank szétválasztását és a magyar nemzet gazdasági függetlenségét az osztrák udvari kamarilla nem tűri, nem akarja.

Es az összes magyar kormánypolitikusok között nem akadt soha és most sem akad egy sem, akinek annyi erkölcsi bátorsága lenne, hogy ezt a nemzetnek nyíltan, őszintén megmondja.

Ehelyett nap-nap mellett a szemfényvesztésnek, a megtévesztésnek, a huncutságok és becsapásoknak olyan szisztémáját rendszeresítették, amelylyel ezt a kizsart, gazdaságilag tönkresilányított, elgyötört nemzetet abba a lethargikus aléltásba döntötték, hogy teljes közömbösséget tanusít legvitálisabb életérdekei irányításával szemben.

Most már előkészítették a talajt a nemzeti közvélemény elbódítására. A kormány tegnap este hivatalos sajtóközegeiben „kísérletezési gömböket" bocsájtott ki legujabb attrakciója, a kartell-bank érdekében.

Mi ez a kartell-bank? Az osztrák-magyar közös jegybank fenntartása, néhány zsirosan javadalmazott magyar kormányzói állás felhígításával.

És ha Holló Lajos, Batyány Tivadar és Nagy Emil bankkormányzók lesznek, akkor: — már holdog a magyar.

— nov. 24.

Megrovási kaland falánk honatyák részére. Az alkotmánypárt félhivatalosa esti kiadásában olvassuk a következőket:

A képviselőház tegnapi ülésén terjesztették be 150 aláírással azt az indítványt, amely a költségvetés tárgyalására a sürgősség kimondását kéri. Amikor azonban, a házszabályok intézkedéséhez képest, az indítvány aláíróinak névsorát felolvasták, kitűnt, hogy az aláírók egy része, közöttük az alkotmánypártnak is öt tagja, nincsen jelen. A sürgősség felett ennél fogva a Ház nem határozhatott. Nagyon sajnálatosnak tartjuk, ha a képviselő urak kötelességük teljesítésében még annyira sem tudnak kitartók lenni, hogy a saját aláírásuk kötelezettségénél a félórával előbb való ebédeltést fontosabbnak ne tartásák. Az indítványt ilyenformán ma újra beteriesztik és ha a képviselő urak étvágya megengedi, talán dülőre is viszik.

A kivándorlási visszaélések. Justh Gyula elnök a képviselőház tegnapi ülésén bejelentette, hogy Andrássy Gyula gróf belügyminiszter szerdán, a hó 25-én válaszol Hentz Károlynak a kivándorlás körül fűzött visszaélések tárgyában elmondott interpellációjára. Andrássy Gyula gróf a folyosón hosszasan beszélgetett Hentz Károly képviselővel, majd a néppárt többi tagjaival, majd Károly szerdán újabb adatokat akar előterjeszteni. Arról is értesülünk, hogy a kivándorlás körül nyilvánossá lett anomáliák gyökeres orvoslásán dolgoznak a belügyminiszteriumban.

A politikai korzón.

A magyar áruk és termények bojkottja a Balkánon. Már megirtuk, hogy a koalíció kedvencének, Aehrenthal urnak kitűnő diplomáciai genialitása megteremtette a maga gyászos eredményét a balkáni államok piacain. Most Szalonikiból jelentik, hogy a magyar cikkek bojkottja nem hogy apad, hanem terjedelemben növekszik. Bojkott-bizottság alakult egyanis, mely ellenőrzi a

vásárlókat és a bojkott ellen vétőket megtorlással fenyegeti. Igaz, hogy ezen mozzagnak ellensúlyozására a ravasz és bölcs külügyér vasárnapra közös minisztertanácskozást tartott Bécsben, amelyen a szükségelt intézkedéseket meghányfalkvetették. A tanácskozás eredménye az volt, hogy elhatározták, miszerint Aehrenthal ur rendeletét intéz a portához, melyben megszünteti a bojkott-mozgalmat. Akárcsak Kossuth Ferenc, aki ugyancsak rendeletileg tiltotta be a vasuti szerencsétlenségeket.

* Lóra kurucok! . . . A földművelésügyi tárca költségvetésében a fővő évben a lótenyésztés céljaira (értésd: lóverseny) nem kevesebb, mint 14 millió kiadás van előirányozva. Kétségtelen, hogy a magyar nép lovas nemzet, de azért a vasuti örök, vasuti altisztek, postások, állami és községi tanítók méltán megirigyelhetik a jockey-k, traneerek és lovásziúk sorsát.

* Wekerle és a Belváros. Polónyi a minap a belvárosi Sas-kör küldöttségét vezette imádott ex-principálisa elé, hogy a Belváros néhány utcája részére adandó 30 éves adómentesség fölvetelére megkérje. Ez alkalommal a volt pelesztör finom maliciával megemlítette, hogy a Belváros két legelőkelőbb utcája a két legnagyobb magyar államférfiu, Kossuth Lajos és Deák Ferenc után kapta elnevezését. Alattomban beadta a ravasz róka a hui miniszterelnöknek a maszlagot, hogy az egyik belvárosi utcát pedig a hálás utókor a harmadik nagy államférfiúnak, Wekerle Sándor nevére fogja megörökíteni. Ez az utca nem lehet más, mint a Koronaherceg-utca, mely a Kossuth Lajos utcát úgy köti össze a Deák Ferenc-utcával, amint Wekerlén át jut a 48 a 67-be . . .

* Andrássy és a külföld. Nagy a diadalnámor a koalíció sajtó táborá-

ban. A legelőkelőbb német folyóiratok egyike, a lipcsei „Illustrirte Zeitung“ a választói reformtörvényjavaslat benyújtása alkalmából bemutatja a nemes gróf diszruhás portrait-jét és méltató cikket közöl hozzá a nemes grófról. A dicséretektől hemzsegető dythiramb kinek az írói tollából került vajjon elő? Talán a Max Harden-é? Korántsem. A méltató cikket gróf Thoroitzkay Miklós alkotmánypárti képviselő ur szellemi produktuma.

* **Népies agrárpolitikák.** Így nevezik a koalíciós lapok azt a pártmozgalmat, amelyet Nagy Emil és társai az elmúlt napokban ballon d'essai-ként felbocsátott liberális blok megalakításával szembehelyeztek. Tehát a nép és az agráriusok érdekeinek védelméért. Szeretném tudni, hogy Nagy Emil-ék hogyan vélik a nép, az istenadta nép érdekeit a bőrkabátos agrárius urak érdekeivel összhangba hozni? . . .

Bomlás a függetlenségi pártban. A sürgősség miatt.

A „Déli Újság“ eredeti tudósítása.

A fiaskó, amely a kormányt tegnap, a sürgősségi indítvány bukásáig érte, ugylátszik, komoly következményeket fog maga után vonni. A függetlenségi párti képviselők igen nagy része a legnagyobb megelégedés hangján beszél a kudarcról, amelyet az általános felfogás szerint nemcsak a függetlenségi párt, hanem a kormány rovására is írnak. Sőt igen sokan vannak, akik kizárólag a kormány iránt való bizalmatlanság jelét látják a tegnapi kellemetlen szenzációban.

A függetlenségi párt legnagyobb része ugyanis hangosan elítéli a kormányt az eljárást, hogy dacára a költségvetés sürgős szükségének, csak ilyen későn terjesztette be a javaslatot és most, hogy gyorsan elvégezzék és ne legyen idő a költségvetés gondos áttanulmányozására, a sürgősséget akarja kimondatni és a budgetet parallel ülések segítségével néhány nap alatt keresztülhajtani.

Igen jelentékeny azonban a függetlenségi pártban a „rebellisek“ csoportja. Ide azokat a képviselőket sorozzák, akik nincsenek megelégedve a függetlenségi párt megtartásával és csak a megfelelő alkalmat várják, hogy ólomsúlyral rájuk nehezedő pártkeretektől megszabaduljanak.

Ezek a „rebellisek“ a párt vezetőségét okolják az egész incidensért. Az alelnökök — mondják — ismét fajt accompli elé állították a pártot, anélkül, hogy a párt hangulatával számoltak volna. A legutóbbi pártértekezleten is, még gondosan elhallgatták, hogy a sürgősségi indítványt tényleg benyújtják-e és ha igen, mikor. A kérdésekre, amelyeket ez iránt a vezetőkhez intéztek, kitérő feleleteket kaptak. Ezért történt azután az, hogy mikor tegnap délelőtt Szentkirályi Zoltán a képviselőket a sürgősségi indítvány aláírására hívta fel, nagyon sokan kereken megtagadták az aláírásukat. Csak Hoitzs Pál, Ugron Gábor, Nagy Emil és a többi vezetők terrorizálására utáltak be a derekukat a „renitens“ képviselők. De azt is csak annyira, hogy aláírták az ívet. A névsor felolvasása előtt azonban elmentek.

A párt vezetőit ez a tapasztalat igen elkéséltette és a pártfegyelm

megsértésének mondják az illető képviselők magatartását. Hogy ez a jövőben meg ne ismétlődjen, a legközelebbi pártértekezleten szövétezzük az ügyet és az engedetleneket megrovásban akarják részesíteni. Ki akarják mondatni a vezetők, hogy a párt nem szívesen látja kebelében azokat a „rendbontókat“, akik nem akarják magukat a pártfegyelmnek alávetni. Akkor pedig, mint a lavina, fog megindulni a kilépések sorozata, amely a Royal-klubot alapjában megrendíti. Legszámottevőbb tagjai kiválnak a pártból és két csoportba tömörülnek. Az egyik, amelynek látható feje Szentiványi Árpád antiszemita alapon szervezkedik és mintegy 30—40 tagot fog számlálni. A másik csoport is körülbelül 25 képviselőből alakul. Ez a kisebb csoport vagy nyomban belép a balpártban, vagy — amint eredetileg is tervezték — rövid ideig mint „a disszidáltak“ fog szerepelni és néhány hét múlva csatlakozik a balpárthoz, amelylyel különben is parallel fog működni.

A sürgősség szele rég lappangó tüzet élesztett lángra, amelyet csak azért nem láttunk, mert vastag hamuréteg fődte.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülésére ma feltűnő nagy számban jelentek meg a képviselők. A folyosón Hoitzs Pál ügyel, hogy a megérkezettek közül senki se távozzék el, mert ma újra benyújtják a sürgősségi indítványt.

A kormányt csak Wekerle Sándor miniszterelnök, továbbá Sztéryni József és Tóth János államtitkárok képviselik.

Az ülést Justh Gyula elnök pontban 10 órakor megnyitja. Felolvasák a tegnapi ülés jegyzőkönyvét, melyet a Ház megjegyzés nélkül hiteltelített. Vertán Endre jegyző a tegnapi ülésen részleteiben is megszavazott bortörvényt olvassa fel, melyet a Ház harmadik olvasásában is elfogad.

Nagy vasuti katasztrófa a fővárosban.

Két tehervonat összeütközött.

A mindennapi vasuti karambolnak és vonatösszeütközéseknek tegnapi színhelye a Dunapart-teherpályaudvar állomása.

Este 6 óra tizenöt perckor a főkapitánysághoz telefonjelentés érkezett, hogy a dunaparti pályaudvaron, a vasuti összekötő hid mellett, nagy vasuti összeütközés történt. A jelentésvétel után a rendőrségről Nemesszeghy és Császik Pál rendőrfogalmazók siettek a katasztrófa helyére. Nyomon követték őket Reinreis Ferenc vasuti orvos és Krezsák Ferenc vizsgálóbíró.

A szerencsétlenség így történt: A hetes számú vágányon negyvenöt kocsi álló tehervonatot tolatott a 345. számú mozdony vezetője Gundel Antal nevű mozdonyvezetője. Ezen a vonaton kívül négyen voltak. Névszerint: Pollák Mihály, Horváth Mihály, Rác István és Milkó Simon fékezők. A mozdony a vonat végén volt. Erzsébetfalva felől tolatták a főváros felé.

Rákos felől négy óra huszonöt

perckor kellett volna a pályaudvarra befutni a 2241. számú nagy tehervonatra, mely a hatos vágányon szokott megérkezni. De a tehervonat, mint jelentették, késétt. Az előre jelzett késének az volt az oka, hogy ma hetvenhat kocsiát szerelték fel a nehéz teherrel a különben is kedvezőtlen időjárás késleltették a beérkezést.

Az időkülönbséget azzal akarták behozni, hogy Gundel Antal mozdonyvezetőnek, nehogy a késő este maradjon, megengedték a hetes vágányon a tolatást.

Hat óra után tizenhárom perccel már messziről feltűnt a Rákos felől érkező tehervonat. A vészsp mindkét helyen megszólalt. És a legnagyobb erőmegfeszítéssel kezdetét vette a fékekkel való küzdelem.

Heten voltak az érkező tehervonaton. A mozdonyvezető, egy vonatvezető és öt fékező. A két vonaton levők már-már látták, hogy a katasztrófa pillanata be fog következni.

Az olvadó hó ugyanis vízenyős réteget hagyott a síneken, amely az esti hideg beálltával odafagyott. A fékek rendszeresen működtek, a kerekek forgását megakadályozták, de a vonatok sebesen és feltartóztatathatatlannul csuszáltak egymás felé. Az emberek megtették kötelességüket, de hiába. Életük megmentésére kellett gondolniok. A ki tehetett, menekült s leugráltak a vonatról.

Haász Péter mozdonyvezető, Sütő Péter, Varga Pál, Hencsik Ferenc, Török István fékezőknek szerencséjük volt. Leugrottak, de nem történt semmi bajuk.

Cser József utoljára maradt s abban a pillanatban akart leugrani a kalauzkocsiból, midőn az összeütközés teste összelapult. A szerencsétlen nyomban meghalt.

Haider Kálmánt, a vonatvezetőt is utolérte a szerencsétlenség. Leugrott, de életveszélyesen összezúzta magát.

A mentők Kőrömczi dr. vezetésével két kocsival siettek a szerencsétlenség színhelyére. Egyedül Haider Kálmánt vitték kórházba.

Az államvasutak igazgatósága a következő hivatalos jelentést adta ki a katasztrófáról:

November 23-án délután 6 órakor a Budapest—Ferencvárosról Dunapart-teherpályaudvarra indított 2241. számú tehervonat annak ellenére, hogy a kapott értesítés szerint a Dunapart-teherpályaudvar védőjelzője előtt meg kellett volna állania és a védőjelző is „Megállj!“ állásban volt, az állomásba behaladt és ott a tolatást végző tartaléklokomotívval összeütközött. Az összeütközés következtében Cser József vonatfékező meghalt és Haider Kálmán vonatvezető súlyosan megsérült. A tehervonaton két kocsi megrongálódott és két kocsi kisiklott. Szigorú vizsgálat folyamatban.

A megejtett vizsgálat során ez ideig az derült ki, hogy a szerencsétlenségnek Sviderszky Aladár fogalmi hivatalnok mulasztása az oka. Elfelejtette jelezni, hogy a ferencvárosi vonat, csak a távolságjelzőig mehet; Sviderszkyt bekísérték

a főkapitányságra, ahol késő éjjel tartott a kihallgatása. Sviderszky tartalékos hadnagy.

A kihallgatások a szerencsétlenség ügyében az egész éjjelen át tartottak. A katasztrófa okát, a vizsgálat eredménye már teljesen megállapította. Eszerint Herman Győző a dunaparti állomás tisztviselője táviratban értesítette Sviderszkyt, hogy a 2241. számú tehervonat a Dunapart-teherpályaudvar védőjelzője előtt meg kellett volna állania. Ividerszky pedig elmulasztotta tudatni Heiderrel, akit ezzel írásban kellett volna tudatnia.

Ividerszky azzal védekezik, hogy nagyon el volt foglalva s csak szóval mondotta meg Heidernek.

Heidert még nem lehetett kihallgatni, de a szerencsétlenség színhelyén tagadta, hogy bármi utasítást kapott volna.

A kár 25.000 korona.

A rabló cigányokat elfogták.

Aranyok, ezüstök a rongyok között.

— Saját tudósítónktól. —

A „Déli Újság“ részletesen megírta azokat a vakmerő rablásokat és betöréseket amelyeket minap egy nagy cigánykaraván elkövetett a fővárosban. A cigányok Budán s onnan áttérve Pestre, több rablókísérettel és rablást követtek el s mikor egy rendőr-őrjárat rajtuk csapott, idejekorán bemenekültek az erzsébetfalvai erdőbe s ott eltűntek.

A fővárosból több detektívet rendeltek ki a rablók kinyomozására, de semmi siker nem mutatkozott. Tegnapi este azonban mégis sikerült a cigánykaraván egy részét elfogni Monor község közelében. Néhány csendőr, akik a község határában jártak, észrevettek egy cigánykaravánt, amelyet nyomban üldözöbe vettek. A csendőröknek sikerült is hamar elfogni a kocsin menekülő cigányokat.

— Honnan jöttök? — kérdezték a csendőrök.

Össze-vissza válaszokat adtak a megijedt cigányok s váltig tagdáták, hogy valaha Kispesten, vagy Pesten jártak volna. A csendőrök megmozdították őket s a kocsiiban, rongyok közé rejtve arany, ezüst tárgyakat és egyéb holmit találtak, amikben a csendőrök tüstént a Kispesten ellopt dolgokra ismertek. A cigányokat a monori csendőrlaktanyára vitték s tovább nyomoznak a rabló cigánykaraván egy másik része után, mely Kerepes felé vette útját.

Az elfogott cigányok a következők: Kuno István, Lakatos-Sztojka Pál, Kolompár István, Lakatos-Sztojka István, Kállai Bogyó Mihály és Kolompár Mari.

NAPIHIREK.

— Vasuti szerencsétlenség. Az, amit a magyar kir. államvasutak a személyszállító vonatok menet- és érkezési ideje körül produkál, kezd tulmenni azon a ponton, ahol az ember boszankodik, az már a homéri kacaj területére tartozik. A keleti és nyugati pályaudvarokon nincsen egyetlen egy vonat, amely a

menetrendszerű időben indulna, vagy érkezne. A vonatcsatlakozásokhoz alkalmazkodni teljes képtelenség. Az állandó és rendszeres késések miatt a m. kir. államasutaknak a reáuzduló kártérítési perek egész légiójára van kilátása, mert a főváros környékének lakossága valóságos monstre-pereket szándékozik indítani a máv. ellen. A környékbeli községek lakosságának egy jelentékeny része ugyanis gyermekeit a fővárosi iskolákban taníttatja. Ezek a sajnálatraméltó tanulók, akik úgy szólván a kora hajnali órákban kénytelenek a várótermekben vesztegelni, rendszeresen elmulasztják a tanórákat és ez okból tankötelezettségüknek szabályosan megfelelni nem képesek. Ennek a mulasztásnak a következménye azután a rossz előmenetel és kedvezőtlen osztályzat. Az ekként pályájukban hátráltatott tanuló-íjúság szülői már most sok helyütt együttes fellépésre szervezkedtek és kártérítési igények érvényesítése miatt hírneves jogászok véleményétől tették függővé a máv. elleni bírói lépések folyamatba tételét. A máv. pályaudvarain lábrakapott fejetlenség egy jellemző epizódja adta elő magát a közelmúlt napok egyikén. A keleti pályaudvarról reggel 7 óra 5 perckor induló ruttkai gyorsvonat az utasok hátrahagyásával indult utnak. A lemaradt utasok félnyolc órakor vették észre, hogy a gyorsvonat róluk megfélekedett, mert a vonatszemélyzet elfelejtette őket a beszállásra figyelmeztetni. S mi volt a felelősség következménye? Elcsapták talán az állomásfőnököt? Vagy feyelmet indítottak a szolgálattevő vasuti tiszt ellen? Dehogyl! Egy néhány málházó, vasuti altiszt, podgyászshordó és kapus ellen megindította a vasut igazgatósága a vizsgálatot...

A Nőtisztviselők Országos Egyesülete f. hó 25-én, szerdán este tartja ezidei első szerdai öszelövetelét. Az estélyek sorozatát hangversennyel nyitják meg. A hangverseny előadásra kerül Beethoven Sonata I.; hegedű: Orbay Mária; zongora: Herman Lola. Régi mesterek műveiből, előadja hegedűn: Orbay Mária, Schumann, Beethoven zongora-kompozíciók, zongorán előadja Herman Lola. Az estély pontosan 9 órakor kezdődik az egyesület helyiségében, VI., Andrassy-ut 83. sz.

Üngyilkosság. A Mária Teréziatérén ma reggel egy 24 évesnek látszó munkáskülső ember szíven lötte magát s nyomban meghalt. Nevét még nem sikerült megállapítani.

A titokzatos gyujtogatók.

Szerb kémek merénylete

— Eredeti tudósításunk. —

A híres korneuburgi hadiszerraktárt e hó 6-án ismeretlen emberek felgyujtották s azóta a rendőrségek országsszerte folytatták ellenük a nyomozást, de eredménytelenül. A lángok több százezer korona értékű hadiszert pusztítottak el és ezzel nagy veszteséget okoztak a hadseregnek, mert a raktárakban nagyértékű és nehezen pótolható hadiszerek voltak felhalmozva. A tűzvész akkor nagy feltűnést keltett, mert a raktárt szigorúan őrzik, úgy, hogy szinte lehetetlen a közelébe férkőzni.

A megindult vizsgálat, már akkor megállapította, hogy a tüzet gyujtogatás okozta.

Megindult tehát a nyomozás az ismeretlen tettesek után.

A vizsgálat szálai egészen Magyarország nyulnak és igen érdekes részleteket derítettek fel már most is a titokzatos gyujtogatásról.

Korneuburgban e hó 5-én két munkás ember érkezett, akik a pályaudvar melletti vendéglőben vacsoráztak. Elbeszélgettek több vendéggel és tört németiséggel elmondták, hogy Budapestről jöttek, de közben Pozsonyban is töltöttek néhány napot, mert ott munkát ígértek nekik. Pozsonyban azonban semmi-féle munkára nem volt kilátás. Azért jöttek Korneuburgba, hogy itt egy mérnökkel találkozzanak, aki vasuti építéshez viszi őket.

Másnap látták is a két munkást, egy jól öltözött uri emberrel. Aznap tört ki a tűz. Rákövetkező napon, a két munkás, az állítólagos mérnökkel együtt eltűnt a városból.

Az eddigi vizsgálat kiderítette, hogy az idegenek követték el a gyujtogatást, akik nem békés munkások, hanem szerb kémek voltak. Az az ur, akivel látták őket, egy szerb törzskari tiszt volt, aki a merényletet tervezte és a két kém a kivételére kitanította.

A vizsgálat a legnagyobb erélyvel és a legnagyobb titokban folyik.

A merénylők személyleírását Ausztria-Magyarország összes rendőrségei megkapták. A nyomozó hatóságok, külön értesítették az esetről a határrendőrséget.

A budapesti rendőrség is szorgosan nyomoz ez ügyben, hogy megállapítsák, vajon a merénylők tényleg tartózkodtak Budapesten.

TÖRVÉNYSZÉK:

A belügyminiszter találka-közvetítője.

Egy nagystilű szélhámos a bíróság előtt.

Hogy a börtön nem javít — eleven példa rá Theimer Adolf. Egész csomószor volt már büntetve csalásért, de kiszabadulva, mindig folytatta a régi mesterséget és csalt rendületlenül.

Jamnitzky bíró elnökletével ma itélkezik Theimer fölött a törvényszék kilenc rendbeli csalás büntetéseért. Theimer rendszerint detektívnek adta ki magát és így csapta be kisebb-nagyobb összegek erejéig Rosnagel Erzsébetet, özv. Rafael Jánosné, Deutsch Gézá, Salzberger Gizellát és özv. Neubauer Jánosné — azt mondván, hogy a náluk elkövetett lopási ügyekben kell a pénz nyomozási költségekre.

Ha mint detektívnek nem sikerült valami, akkor özvegy gróf Andrassy Tivadarné, vagy Andrassy Gyula gróf megbízottjának adta ki magát és így csalt.

Igen érdekesen csapta be Hayek Ferenc bérkocsissegédet. Azt mondta neki, hogy Andrassy Gyula gróf belügyminiszter számára kell egy diszkrét találka-közvetítőt és beült a kocsiába, hogy a hölgyért, a szerelmi alanyért elhajtasson. A vége az lett a dolognak,

hogy kocsizott 20 korona árát Andrassy Gyula gróf számlájára.

Csalásaival összesen 526 koronát lopott össze a jeles garasostolvaj, aki teljes beismerésben van.

A tárgyalás folyik.

§§ Orgazdasággal vádolt kereskedő. A Schenker és társa bécsi szállító cég kárára 14.000 koronás lopást követtek el ezidén. A lopott dolgokból — nagy részt szárneáru volt, egész csomót Kohn Lipót részletáru kereskedő vásárolt meg. Kohn ellen orgazdaság címén az eljárás megindult, le is tartóztatták, de védője, Kisfalvi A. Rezső dr. 8000 koronáért szabadlábra helyeztette a derék Lipótot, aki fölött ma itélkezik Tholt István dr. elnökletével a törvényszék.

SZÍNHÁZ, MŰVÉSZET:

Nemzeti Színház: Elnémult harangok. Rákosi Viktor és Malonyay Dezső 4 felv. színjátéka.

Vigszínház: Menyköcsapás. Xanroff 3 fől. vigjátéka.

Király-Színház: A hollandi lány. Rubens 2 felv. operettje.

Magyar Színház: A tulsó part. ról. Saltén Felix 3 életképe.

Nagy Endre Cabaret-je: Teljesen új novemberi műsor.

Bonbonniére Cabaret: Mulattató műsor.

Fővárosi Orfeum: Sylvester Schäffer vendégszereplése.

Royal-Orfeum: 10 elsőrangú attrakció.

Steinhardt-mulató: Két bohózat, jeles magánzámok.

KÖZGAZDASÁG.

Példaadás.

—nov. 24.

A kivándorlás kérdését feszegették a minap a Házban. Vak, aki nem látja, hogy rosszul feszegették, mert nem az a baj, ami a kivándorlók körül történik, vagy nem történik — az a nyavalya, hogy kivándorlásról egyáltalában beszélünk kell. A kivándorló elvégre mégse az ügynökök szép szeméért váltja meg a hajójegyet, hanem utra kel, mert kergeti a nincsetlenség, üzi a nyomorúság, elkeseredetté teszi a jogtalanság érzete.

Ezek a kórságokon kell segíteni, ha nem az okozatot, hanem magát a bajok eredőjét akarjuk kiirtani. Mert ez az egyetlen becsületes út! Az okozatot gyógyítani felületes, mihaszna munka; az okot kell megszüntetni.

Egyszerű a kura, nagy jó urak...

Teremtsünk ipart, építsünk gyárakat, gondoskodjunk munkaalkalmról és ha minden munkáskarnak munkát tudunk adni — meg fog szünni a tengerentútra öznlés önmagától.

A statisztika adataiban betűzgettem a napokban és a temesmegyei kivándorlási láz csökkentése juttatott eszembe egy-két gondolatot, ami papírra kívánkozott. Sehol az országban olyan hatalmas gyárpar, mint Temesvárott és sehol olyan lelohada a kivándorlási kedvnek, mint a temesi gócpont környékén. Ime bizonyosság arra, hogy erős, fejlett ipar a legdiadalmasabb ellenszere a kivándorlásnak.

Érdeklődtem a temesi dolgok után és örömmel hallottam Délmagyaror-

szág fővárosának csudás ipari föllendüléséről. Gyáralapítás gyáralapítást követ, gyárkémény gyárkémény mellett épül és a kéményerdő árnyékában emelkedőben a jólét, a polgárság és a munkássztyál anyagi megerősödése.

A temesi példaadás sarkalhatna mindenkit, akinek vezető szerepet szánt a sors a magyar közéletben; mert nemzeti nagygyálevésünknek — bizony mondom, — ez az útja, ez az egyetlen útja. Amint hogy a nemzet nagyjai is azok, akik produktív munkával a gazdasági és kulturális haladást szolgálják, nem pedig a politikai torokemberei.

A temesi ipari föllendülés első munkása Temesvár közbecsült polgármestere, Telbisz Károly. Ennek a szerény, de érdemes vidéki podesztának nevét jó lesz idejekorán megtanulni, mert a jövő ott fogja emlegetni a ma dolgozó nemzedék java emberei között. Nem igen lesz sok névvel dolgunk, a Telbisz Károlyt megjegyezhetjük hát minden különösebb erőmegfeszítés nélkül... A temesi ipar megnövekedése, a Délvidék gazdasági boldogulása az ő nevéhez fűződik. Ahány gyárkémény — mind az ő emlékoszlopa és a vörös téglacsucok, amelyek ezeknek kenyérét jelentik, többet érők, igazabbak és maradandóbbak, mint ha bronzba, vagy márványba vésnék a Telbisz-nevet.

Ha Északnak, Keletnek, Nyugatnak is akadna a magyar földön Telbisz Károlya, a kivándorlás megszűnne speciális magyar kórság lenni.

TÖZSDE.

A mai előtőzsde teljesen üzlettelennél folyt le. Az árfolyamok a közuti vasuti részvények kivételével tartott irányzatban kezdődtek. Irányzat lanyha.

Oszttrák hitel	625 $\frac{1}{4}$
Magyar hitel	729 $\frac{1}{2}$
Közuti vasp. részv.	581
Leszámitolóbank	471
Jelzálogbank	421
Rimamurányi	520

Kiadja:

A „DÉLI UJSÁG” LAPKIADÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Ajándékok:

ortstból 2, aranyból 6, étkövesek 80, ébresszőórák 4, zseborák 6, ingaórák 14 koronától feljebb csakis jobb kivitelben beszeresethetők

Gáti és Szabó ékszerész és óraszakkészítő Bécsei-utca 9., az Erzsébet-tér mellett.

Nagyobb ezüst tárgyak és ékszerek gyári áron a ul. Eltörölt órák és ékszerek igen kis költséggel helyrehozhatnak, vagy becsesíthetnek. Tessék czímünket tárczájába tenni, alkalomadtán hasznát veheti.

Valódi porosz szalonkőszeműt és kokszot székben, valamint egész fuvarokban a leggyorsabban és legolcsóbban szállítanak

Rédei és Társa kőszén-nagykereskedők

Központi iroda:

V., Béla-utca 4.

TELEFON 36-83.

Látta-e már nappal?

a Lukács Kocsakeméti-u. 7. sz. alatti alap- és nyakrendő-újdonságok kiakatait? Ha nem, nézze meg!

STEINHARDT MULATO

Telefon 54-23 Rákóczi ut 63 Telefon 54-23 Ma es mindenap: Eredeti ujdonság! Eredeti ujdonság! A nőten férj.

A veszedelmes ponyvairodalom ellensúlyozására készült a

Detektiv Krönika

Ara 12 fill. minden dohánytözsében.

KIRÁLY-kávéház

Erzsébet-körut 53. Esténként 36-ik RACZ LACZI es jeles zenekarának hangversenye.

Pénzt butorra,

zongorára. Butort, zongorát, hintót, autómobilt, kurrens-árut, varrógépet, kerékpárt, stb. feltűnő jutányosan beraktározzunk.

Hölgyek figyelmébe! Kesztemük... K 32.- Divatalj... 5.- Selyembiz... 12.- Szövetbluz... 7.- Flanelbluz... 3.50

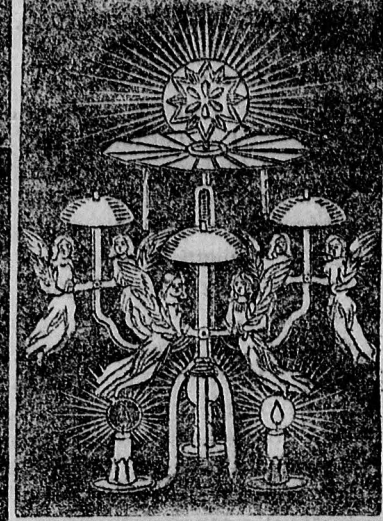
ERDŐS ARMIN BUDAPEST, VII., Erzsébet-körut 30. sz.

KOVÁCS GYULA zongora-termei

BUDAPEST, (Gresham-palota) V., Fe enc József-tér 5-6 TELEFON 110.66.

PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ

Budapest, VII., Rákóczi-ut 38. Karácsonyfára való dísz angyal-harang ára 1 korona.

Grammofontulajdonosok

LEMEZEIKET LEGELŐNYÖSEBEN VÁLTOZTATHATJAK a Grammofonhangmekék központú kicserélési telephelyén...

Advertisement for Brausweller Janos watches, featuring a watch illustration and text: 'MAGYARON ELSŐ, LEGNAGYOBB ES LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE. Alapítottott 1847.'

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK.

Budapest kel. p. u. — Szolnok között közlekedő személyszállító vonatok menetrendje. Érvényes 1908 október hó 1-től.

Table with train schedules between Budapest and Szolnok, including columns for departure/arrival times and station names.

MEGJEGYZÉSEK.

1. Az állomásoknak neve mellett balról álló időadatok feltűnő lefelé, a jobbról állók pedig alulról felfelé olvassandók. 2. Az indulási és érkezési idők középeurópai időre vonatkoznak.